

Ekonomiye Dair Öne Çıkan Düzenlemeler (18-24 Ağustos 2022)¹

- 1. Merkez Bankası, Ağustos ayı PPK toplantısında politika faizini 100 baz puan indirimle yüzde 13,0 seviyesine çekti.** Banka faizi indirme ana gerekçesini, büyüme ivmesinin daha fazla yavaşlamaması için finansal koşulların destekleyici olmasını sağlamak olarak açıklamıştır. Kurul, üçüncü çeyreğe ilişkin öncü göstergelerin iktisadi faaliyette bir miktar ivme kaybına işaret ettiğini belirtirken, küresel büyümeye yönelik belirsizliklerin ve jeopolitik risklerin arttığı bir dönemde sanayi üretiminde yakalanan ivmenin ve istihdamdaki artış trendinin sürdürülmesi açısından finansal koşulların destekleyici olması amacı ile, politika faizinin 100 baz puan düşürülmesine karar verildiğini, mevcut görünüm altında güncellenen politika faiz düzeyinin yeterli olduğunu değerlendirmiştir.²
- 2. Kredi büyümesine ve ticari kredilerde uygulanan faiz oranlarına yönelik yeni düzenleme getirildi; bankalar verecekleri ticari kredilerde faiz oranlarına getirilen katsayıya bağlı olarak menkul kıymet tesis etmek zorunda kalacak.** TCMB'nin Resmi Gazete'de yayımlanan yeni uygulamasına göre, bankalar kredi faizinde TCMB tarafından belirlenen yüzde 16,32 olan yıllık bileşik referans oranının 1,4 katı olarak uyguladıkları krediler için yüzde 20 menkul kıymet tesisi yapmak zorunda olacaktır. Diğer taraftan, kredi faizi referans katsayısının 1,8 katı ve üzerine çıkarsa, tesis oranı yüzde 90 olarak uygulanacaktır. Ayrıca, TCMB, kredi büyüme hızının makroihtiyati tedbirler çerçevesinde sınırlandırılması için de yeni düzenleme getirmiş; zorunlu karşılığa tabi kredilerde yüzde 20 olarak uygulanan zorunlu karşılık tesisi, yüzde 30 menkul kıymet tesisi ile değiştirilmiştir. 29 Temmuz tarihinden yılsonuna kadar kredi büyümesi yüzde 10'u aşan bankalar için, aşan kısım kadar menkul kıymetin 1 yıl boyunca tesis edilme yükümlülüğü de getirilmiştir.^{3,4}
- 3. Zorunlu karşılık oranlarında değişiklik yapıldı.** Resmi Gazete'de yayımlanan 'Zorunlu Karşılıklar Tebliği'ne göre zorunlu karşılık oranı bankalar için yüzde 0, finansman şirketleri için yüzde 20 olarak uygulanacağı belirtilmiştir.⁵
- 4. Merkez Bankası, 13 şirkete elektronik para kuruluşu ve 3 şirkete de ödeme kuruluşu olarak faaliyet göstermek üzere onay verdi.** TCMB'nin Resmi Gazete'de yayımlanan kararlarına göre, As Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para AŞ, Bingo Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ, DSM Ödeme ve Elektronik Para Hizmetleri AŞ, Fzypay Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ, Moneypay Ödeme ve Elektronik Para Hizmetleri AŞ, ParaQR Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri

¹ Bu bülten TEPAV tarafından hazırlanmakta ve iş dünyasının yakından takip ettiği vergi, istihdam, devlet destekleri, ticaret ya da finansal alanlardaki öne çıkan yasal düzenlemeleri esas almaktadır.

² TCMB, Faiz Oranlarına İlişkin Basın Duyurusu (2022-35). (18 Ağustos 2022). Erişim adresi:

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/4e38c659-5e84-4d2e-89af-86cce882a9ab/DUY2022-35.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-4e38c659-5e84-4d2e-89af-86cce882a9ab-0aMD2JF>

³ TCMB, Makroihtiyati Tedbirler Hakkında Basın Duyurusu (2022-36). (20 Ağustos 2022). Erişim adresi:

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/tr/tcmb+tr/main+menu/duyurular/basin/2022/duy2022-36>

⁴ TCMB, Yabancı Para Yükümlülükler İçin Türk Lirası Cinsinden Menkul Kıymet Tesisi Hakkında Tebliğ (Sayı: 2022/20)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2022/23). Resmi gazete, Sayı: 31929. (20 Ağustos 2022).

Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220820-4.htm>

⁵ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından: Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2022/24). Resmi Gazete, Sayı: 31929. Erişim adresi:

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220820-5.htm>

tepav

AŞ, Parolapara Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ, Rubik Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ, SecurIT Ödeme ve Elektronik Para Hizmetleri AŞ, Token Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para AŞ, Tom Pay Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ, TTM Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ, Vepara Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri AŞ'ye elektronik para kuruluşu olarak faaliyet göstermek üzere faaliyet izni verilmiştir. Ayrıca, ödeme kuruluşu olarak; BRQ Link Ödeme Hizmetleri AŞ, Lidio Ödeme Hizmetleri AŞ ve Sundus Ödeme Kuruluşu AŞ'ye faaliyet izni verilmiştir.⁶

- 5. Faizsiz bankacılık alanında müşterilerin bilgilendirilmesine yönelik düzenleme yürürlüğe girdi.** Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunca (BDDK), Faizsiz Bankacılık İlke ve Standartları Kapsamında Müşterilerin ve Kamuoyunun Bilgilendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'de yapılan değişiklikler, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Değişiklik kapsamında, tebliğin müşterilerin bilgilendirilmesine ilişkin genel ilkelerinin belirlendiği bazı maddelerde düzenlemeye gidilmiştir. Buna göre, bankaların, müşterilerini faizsiz bankacılık ilke ve standartları ile danışma komitesi kararları kapsamında, ürün ve hizmetlerinin işleyişleri ve dayandıkları akdin veya akitlerin taraflara getirdiği hak ve yükümlülükler konusunda açık, net ve anlaşılabilir bir şekilde bilgilendirmekle yükümlülüğü devam edecektir.⁷
- 6. Anayasa Mahkemesi (AYM), Fiyat İstikrarı Komitesi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin iptaline karar verdi.** Resmi Gazete'de yayımlanan AYM kararına göre Yüksek Mahkeme, CHP'nin Fiyat İstikrarı Komitesi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin iptali için yaptığı başvuru uygun görülmiştir. Değerlendirmelerin ardından Anayasa Mahkemesi tarafından, Fiyat İstikrarı Komitesi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin tümünün konu bakımından yetki yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline oy çokluğuyla karar verilmiştir.⁸
- 7. İhracat Destekleri Hakkında Karar Resmi Gazete'de yayımlandı.** Genel düzenlemeler alanında; destek unsurları şirketlere ve işbirliği kuruluşlarına yönelik olarak bölümlendirilmiş yüzde 40, 50, 60, 70 ve 75 gibi çeşitli destek oranları yüzde 50 ya da yüzde 75 olarak düzenlenmiştir. Dolar olarak belirlenen tüm destek üst limitleri Türk Lirasına çevrilmek suretiyle bazılarında destek üst limiti düşürülmüş, ihracatçı sayılarının artırılması ve ihracatın tabana yayılması hedefiyle “Yeni Nesil Destekler” tasarlanmıştır. Karar doğrultusundaki uygulamalar kapsamında hukuka aykırı iş ve işlemlerin gerçekleştiğinin tespiti halinde destek başvuru dosyasını askıya alma, yasal işlem başlatma, yasal işlem sonucunda başvuru dosyasın reddetme veya destek kapsamından çıkartma gibi olayın koşullarına uygun farklı müeyyide usulleri düzenlenmektedir. Karar, uygulamaya ilişkin tüm usul ve esasları belirleme, mücbir sebep durumları veya performans değerlendirmesi ile hedef ülke stratejileri doğrultusunda ilave destek oranı vermeye ve koşullarına uygun uyarlamalar yapma konusunda Bakanlığa yetki vermektedir. Türkiye Ticaret Merkezleri (TTM) Desteği ise yürürlükten kaldırılmıştır. Pazara Giriş Projesi Hazırlama Desteği, Çok Kanallı Zincir Mağaza Desteği, İhracat Konsorsiyumları Desteği getirilen yeni desteklerdir.⁹

⁶ Resmi Gazete, 21 Ağustos 2022, Tebliğler. Erişim adresi: <https://resmigazete.gov.tr/21.08.2022>

⁷ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan: Faizsiz Bankacılık İlke ve Standartları Kapsamında Müşterilerin ve Kamuoyunun Bilgilendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ. Resmi Gazete, Sayı: 31927. (18 Ağustos 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220818-8.htm>

⁸ Anayasa Mahkemesinin 1/6/2022 Tarihli ve E: 2021/85, K: 2022/60 Sayılı Kararı. Resmi Gazete, Sayı: 31927. (18 Ağustos 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220818-9.pdf>

⁹ İhracat Destekleri Hakkında Karar (Karar Sayısı: 5973). Resmi Gazete, Sayı: 31927. (18 Ağustos 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220818-16.pdf>

- 8. Ticaret Bakanlığı tarafından Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelik'te değişiklik yapıldı; ortak kullanım alanlarından elde edilen gelirler ile bu alanlara ilişkin giderlerin kapsamı belirlendi.** Yapılan değişiklikle, ortak kullanım alanlarına ilişkin elektrik, su, doğalgaz, yenileme niteliğinde olmayan bakım ve onarım gibi ortak kullanım alanı giderleri ile alışveriş merkezinde fiilen çalışan bordrolu yönetim personelinin göreviyle ilgili giderlerin ortak gider olduğu ve alışveriş merkezindeki işletmelerden yalnızca bu giderler için ortak gider katılım payı tahsil edilebileceği kabul edilmiştir. Bundan böyle söz konusu giderlerin dışında kalan giderler ile ortak gider niteliğini haiz olup belgelendirilmeyen giderler için işletmelerden herhangi bir bedel talep edilemeyecektir. Ayrıca ortak kullanım alanlarından elde edilen geçici kiralama, reklam, pazarlama, kültürel ve sanatsal faaliyet, baz istasyonu, ATM ve diğer ortak kullanım alanı gelirleri ile alışveriş merkezi yönetimlerince işletmelerden alınan gider avanslarından elde edilen her türlü gelir ortak gelir kabul edilmiş olup bu gelirlerin yalnızca ortak giderlerin karşılanmasında kullanılabileceği kuralla bağlanmıştır.¹⁰
- 9. Türkiye genelinde kiralanamayan ya da satılamayan ofisler konuta dönüştürülecek.** Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmeliğe göre; "ticaret + konut" parsellerinde yer alan, iskan almış veya henüz inşaa aşamasında olan ofis kullanımlı bağımsız bölümler, parseldeki toplam konut kullanımı yüzde 80'i geçmeyecek şekilde 1 Temmuz 2023'e kadar konuta dönüştürülebilecektir.¹¹
- 10. Toprak Mahsülleri Ofisi (TMO) mısır alım fiyatı 5.700 TL/Ton olarak açıklandı.** Yapılan açıklamada,
- Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı üreticilerden belgelerindeki üretim miktarının tamamının satın alınacağına,
 - Ürün bedeli ödemeleri, ürünün TMO'ya teslim edildiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde üreticilerin banka hesaplarına aktarılacağına ve
 - Üreticilerin iş yerleri önünde uzun süre beklemelerini önlemek amacıyla uygulanan randevulu alımın, mısır alımlarında da devam edeceğine de yer verilmiştir.¹²

¹⁰ Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmi Gazete, Sayı: 31927. (18 Ağustos 2022). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220818-3.htm>

¹¹ Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında: Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmi Gazete, Sayı: 31927. Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/08/20220818-1.htm>

¹² TMO Kamuoyu Duyurusu, 2022 Yılı Mısır Alım Fiyat ve Politikaları. (23 Ağustos 2022). Erişim adresi: <https://www.tmo.gov.tr/kurum-haber/534/kamuoyu-duyurusu>